

GOETHEM, Fernand van, jurist, hoogleraar (Lokeren 1 augustus 1895).

Volgde middelbaar onderwijs aan het Sint-Lievenscollege te Gent en was tijdens de Eerste Wereldoorlog gedurende een jaar (1917-'18) student in de wijsbegeerte en letteren aan de vernederlandste universiteit te Gent. Daarna kon hij verder studeren te Leuven, waar hij promoveerde tot doctor in de wijsbegeerte (1923) en doctor in de rechten en licentiaat in de politieke en diplomatieke wetenschappen (1924). Hij studeerde ook te Parijs, Wenen en Genève. In 1925 werd hij laureaat in de Universitaire Wedstrijd en docent aan de Faculteit der Rechten van de Leuvense universiteit. Van 1928 af doceerde hij ook aan de School voor Politieke en Sociale Wetenschappen. In 1962 ging hij met emeritaat.

Van Goethems wetenschappelijke publikaties behandelen de geschiedenis van de politieke en sociale theorieën, de ontwikkeling van het sociaal recht en het volkerenrecht. Hij stichtte drie wetenschappelijke reeksen, de Philosophische Bibliotheek, de Economische en Sociale Bibliotheek en de Leuvense Bijdragen tot de Rechts- en Staatswetenschappen.

Voor en tijdens de Eerste Wereldoorlog was Fernand van Goethem actief in de Vlaamse studentenbeweging, o.m. als voorzitter van de Lokerse studentenbond, Al groeiende bloeiende. Bij de stichting van het algemeen secretariaat (11 april 1928) van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (JVKA) werd hij voorzitter, met K. Cruysberghs als algemeen proost. Eveneens in die jaren betrok prof. Defourny hem als adjunct-secretaris

bij het werk van de Unie van Mechelen, een initiatief uit 1920 van kardinaal Mercier, waarvan de opzet was de katholieken een gezagvolle en bruikbare doctrine te bezorgen tegenover de nieuwe, na de oorlog gerezen sociale en economische problemen.

In 1936, het jaar van de Vlaamse Concentratie en van de vorming in Vlaanderen van een Katholieke Vlaamsche Volkspartij (KVV) in plaats van de unitaire Katholieke Unie, trad prof. Van Goethem op de voorgrond met zijn wetenschappelijke bijdragen en standpunten. Direct na de verkiezingen van mei 1936, die voor de katholieke partij een dieptepunt betekenden, publiceerde hij een Lettre ouverte à M. Charles du Bus de Warnaffe en réponse à sa brochure pour un parti catholique rénové, waarin hij pleitte voor een autonome Vlaamse katholieke partij. Op het congres van de Vlaamse Concentratie (Leuven, 19 juli 1936) droeg hij op uitnodiging van Gaston Eyskens een referaat voor over de buitenlandse politiek, waarin hij o.a. stelde: „Het is een smet op de Belgische buitenlandse politiek, dat een kleine staat als België zich borg stelt voor de onschendbaarheid der grenzen van grote staten” (verslag in Hooger Leven, 25 juli 1936). Deze uitspraak lag geheel in de lijn van de jarenlange los-van-Frankrijk-actie van de V.B., maar ook in de lijn van het zich wijzigend buitenlands beleid van de regering. Op het zesde Katholiek Congres te Mechelen (september 1936) gaf prof. Van Goethem een historisch overzicht van het Belgisch-Frans militair akkoord, in een lezing getiteld: België en de internationale politiek.

Intussen was Van Goethem lid geworden van het leidend comité, dat tot stand kwam als besluit van het Concentratiecongres. Hij stond vroeger al vermeld als vast medewerker van het weekblad Nieuw Vlaanderen, en toen het weekblad Elckerlyc in augustus 1936 zijn instemming betuigde met het Concentratiecongres en daarbij de namen van zijn redactieraad mededeelde, kwam ook hierin de naam van F. van Goethem voor.

In de Concentratiepolitiek, die wel zijn sympathie had, heeft hij evenwel geen rol gespeeld, en aan beide weekbladen heeft hij op een enkele uitzondering na ook nooit meegewerkt. Ook toen hij door formateur P.E. Janson, na aanbeveling van zijn streekgenoot en jeugdvriend Edmond Rubbens, werd aangezocht om de portefeuille van economische zaken te aanvaarden, weigerde hij dit aanbod. Hij zag zijn taak in de eerste plaats als die van wetenschappelijk raadgever. Zijn publicaties en referaten uit die jaren kunnen een wetenschappelijke grondslag genoemd worden, zowel voor de nieuwe Belgische neutraliteitspolitiek als voor de houding inzake de V.B.

Doordat hij voor verschillende Nederlandse leer- gangen aan de Leuvense universiteit de eerste titularis was, heeft hij ook een bijdrage geleverd tot de vernederlandsing van deze universiteit. Na de Tweede Wereldoorlog speelde hij een rol in de vernederlandsing van de rechtsterminologie als lid van de Raad van State (afdeling wetgeving); op voorstel van minister G. van den Daele werd hij voorzitter van de subcommissie, belast met de realisatie van de Nederlandse terminologie van het sociaal recht in Beneluxverband. Het is echter vooral zijn wetenschappelijk werk in het algemeen dat een belangrijke impuls heeft gegeven aan de

beoefening van de sociale en politieke wetenschappen in het Nederlands in Vlaanderen.

WERKEN: *Lettre ouverte à M. Charles du Bus de Warnaffe en réponse à sa brochure pour un parti catholique rénové* (z.j.); - *De Accoorden van Locarno* (1928); - *Het internationaal statuut van België* (1937); - *België en de Internationale Politiek*, in *Verhandelingen van het 6de Katholiek congres van Mechelen*, III (1937); - *6e Belgische Neutraliteit* (1939); - *Internationale orde. Nieuwe wegen* (1962).

LITERATUUR: *Nieuw Vlaanderen* (1935-'44); - *Wie is dat in Vlaanderen* (1953); - *Album Professor Fernand van Goethem* (1964); - M. Cordemans, *Edmond Rubbens* (1965); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914/1939*, I-II en IV (1969); - K. Cruysberghs, *Memoires* (1971, tweede uitgave).

ERIK VANDEWALLE